SKYGGE-BARNA

Metoderapport Data-SKUP 2025

Skyggebarna

Innsendere:
Sofie Marie Prestegård, Thea Enerud Ødegården, Selma Joner, Alexander Morland, Hanna Hjardar, Frode Sunde, Magnus Nøkland, Kristine Malde Lende, Vidar Håland og Øystein Hammersland.

Reportasjeleder:
Kenneth Fossheim

Redaksjon:
TV 2

Publisert:
15.12.2024 - 31.08.25

Takk til:
Ingrid Fredriksen, Fredrik Kirkevold, Jonas Falao Liahagen, Karianne Solbrække, Eivind Lauritzen, Magnus Braaten, Jonas Pedersen, Christoffer Sandell og Einar Aaby Hirsch.

Innhold:

Innsamling av data **1**
Et viktig innsyn 1
Innsyn 2.0: Hvor mye kan vi egentlig få vite? 2
Slik fant vi «Skyggebarna» **2**
De såkalte fristsakene **3**
Vi prøver helautomatisering **3**
Fika blir født **4**
Iterasjoner: Jakten på den beste modellen og prompten 5
Funksjoner i Fika **5**
Foredling med eksterne kilder 6
Observasjoner: Fra rådata til innsikt 7
Kartene: Visualisering av funnene 7
Sosiale medier: En sjakkspiller dukker opp **8**
Alvorlige lovbrudd i et kart **9**
Fika som støtte til manuelt arbeid **9**
Reaksjoner i samfunnsdebatten **10**

Gjennom 2023 og 2024 var Oslo politidistrikt åsted for en rekke brutale voldsepisoder som hadde én ting til felles: Gjerningspersonene var barn. To ganger på et halvt år endte barn opp med å drepe et annet menneske.

I mediene advarte Sylvi Listhaug mot «svenske tilstander», Arbeiderpartiet rykket ut og forklarte hvordan de ville «knuse gjengene», mens Høyre ønsket å fotfølge de mest kriminelle barna.

Parallelt med dette begynte TV 2 å arbeide med et større graveprosjekt om ungdomskriminelle i Oslo. I stedet for å snakke om de kriminelle, ville vi finne dem, snakke med dem og vise frem hvor alvorlige lovbrudd de begår.

Gjennom prosjektet «Skyggebarna» har TV 2 dokumentert hvem de 20 mest aktive kriminelle barna i Oslo er. Vi har også kunnet fortelle historiene til mange av dem. Ved å bruke en banebrytende metode har vi avslørt hvordan det i enkelte områder i Oslo i løpet av få år har vokst opp flere hundre barn som har blitt kriminelle. Vi har også dokumentert hver eneste grove volds- og ranshendelse begått av et barn gjennom interaktive kartløsninger som viser hvor i byen kriminaliteten skjer.

Innsamling av data

Et viktig innsyn

Den største utfordringen ved inngangen til prosjektet var begrensningene vi måtte forvente å møte da vi ba om innsyn i straffesaksdokumenter som gjelder grov kriminalitet begått av barn. Vår strategi var derfor å finne en aktuell straffesak som politiet kunne tenkes å gi innsyn i, ofte kalt «brekkstang-metoden». Håpet var å sette presedens med en sak vi kunne vise til etter hvert som vi undersøkte nye saker der vi hadde behov for å få innsyn.

Å velge sak var ikke så vanskelig. To dager før julaften i 2023 tok en 14 år gammel gutt livet av en 27 år gammel mann på en buss i Bærum. Da vi begynte å jobbe med prosjektet vårt, var det ikke lenge siden saken ble henlagt av Riksadvokaten.

Saken ble henlagt fordi siktede var mindreårig, men det var samtidig bare noen uker igjen til han fylte 15 år. Å belyse forskjellen på hvilken reaksjonsform samfunnet bruker mot en som akkurat ikke er gammel nok til å straffes, er åpenbart journalistisk interessant.

Fordi saken aldri ble behandlet av en domstol, mente vi at pressen hadde berettiget grunn til å undersøke og ettergå politiets arbeid. Et annet tungtveiende argument er at det ikke finnes eksempler, i hvert fall ikke i Kripos sin statistikk, på at et barn har drept en voksen i Norge tidligere.

15. oktober i fjor fikk vi den avgjørende telefonen: Juristene i Oslo politidistrikt mente at TV 2 hadde saklig grunn til å få innsyn. Vi dro til politihuset på Grønland i Oslo og leste oss gjennom store deler av etterforskningsmaterialet.

Innsynet resulterte i to store publiseringer, der både 14-åringens familie og avdødes etterlatte medvirket. Nå hadde vi fått innsyn i en sak som kunne vises til når vi snart skulle trenge mer detaljert informasjon om andre kriminelle barn.

Innsyn 2.0: Hvor mye kan vi egentlig få vite?

Parallelt med Bærum-saken jobbet vi med å skaffe oss et større datagrunnlag som satte oss i stand til å undersøke ungdomskriminaliteten grundig. Vi gikk til Oslo politidistrikt og ba om en oversikt over alle saker som var kodet med paragrafene 273-275, altså vold, grov vold, drapsforsøk og drap, der gjerningspersonen var under 18 år på gjerningstidspunktet i tidperioden 2020-2023. Tre måneder senere fikk vi et datasett bestående av 169 rader. Hver rad inneholdt saksnummer, dato for når politiet registrerte saken, gjerningsdatoens start og hvilken statistikkgruppe lovbruddet gjaldt.

Vi ba videre politiet om å utvide utvalget til også å gjelde 2018 og 2019, og vi ba dem tydeliggjøre hvor mange enkeltbarn som var registrert i flere saker.

I retur fikk vi en oppstilling:

- 491 mistenkte/siktede/domfelte barn fordelte seg på 266 straffesaker.
- 377 unike mistenkte/siktede/domfelte
- Av disse var 82 barn under 15 år.

I den videre dialogen med politiet ba vi om at de la til opplysninger i datasettet: Vi fikk oppgitt alder på siktede på gjerningstidspunktet, vi fikk antall saker vedkommende sto registrert med i politiets registre og aller viktigst: Hvorvidt de var blitt domfelt før. Ettersom prosjektet skred inn i 2025, utvidet vi også datagrunnlaget til å gjelde saker fra 2024.

Nå hadde vi en stor database med informasjon om all alvorlig ungdomskriminalitet begått i Oslo de senere årene.

Slik fant vi «Skyggebarna»

Videre ønsket vi oss et så presist bilde av nå-situasjonen som mulig. Derfor spisset vi begjæringen og ba om innsyn i et uttrekk fra straffesaksregisteret som viste de 20 mest aktive kriminelle barna i Oslo politidistrikt per januar i 2025. Det innebar å be politiet om å liste opp barna som sto registrert med flest saker der de enten var mistenkt, siktet eller domfelt.

Oversikten viste at det finnes tre barn i Oslo som står registrert med over 100 straffesaker. De 20 barna er i snitt 15,9 år gamle, og de står bak 1298 registrerte straffesaker. Den yngste på listen er 13 år og har 41 saker på seg.

Det er viktig å presisere at de aller fleste sakene ikke er pådømt i en domstol fordi de er henlagt ettersom barna i mange tilfeller var under den kriminelle lavalderen på gjerningstidspunktet. Det betyr ikke, slik vi ser det, at pressen ikke skal kunne omtale omfanget av sakene, men det må gjøres med det nevnte forbeholdet.

Nå ønsket vi å finne ut hvem disse 20 barna var. Det klarte vi ved å be politiet føre opp en ny rad i datasettet: Saksnummeret på siste dom dersom barnet hadde blitt domfelt i en norsk domstol.

Dette ble avgjørende. Det viste seg at 11 av de 20 barna hadde allerede rukket å bli domfelt. Når vi fikk oppgitt domstolens saksnummer fra politiet, kunne vi gå til Oslo tingrett og hente ut dommene. Da fikk vi ikke bare barnets identitet, men også store mengder informasjon om hvem de var, hvor de kom fra og hva de hadde gjort. Senere fant vi, gjennom kildearbeid, person nummer 12.

Nå kunne vi begynne å undersøke gruppen som fikk navnet «Skyggebarna» i TV 2s dekning.

Mens arbeidet med enkeltpersoner pågikk, ønsket vi å finne ut mer om ungdomskriminelle som gruppe.

De såkalte fristsakene

Barn som blir tiltalt for kriminalitet, får ekspressbehandling i domstolen. Sakene kalles for fristsaker. Etter å ha forhørt oss med rettens informasjonsarbeidere tok det bare noen få timer før vi fikk tilsendt over 500 dommer avsagt mot barn i tidsperioden 2018-2024. Årsaken er at sakene finnes i en egen kategori, noe som gjør dem mulig å hente frem.

Nå var prosjektet kommet over i en fase der vi ikke lenger bare kunne benytte oss av manuelle metoder. Vi måtte koble på to datajournalister som fikk en oppgave: Å systematisere og analysere nøkkelinformasjon fra dommene, som ble levert til oss i form av søkbare PDF-er.

Sammen definerte gruppa hvilken informasjon vi ønsket å hente ut fra dommene.

- **Saksnummer.**
- **Navn og fødselsdato på tiltalte.**
- **Hvor tiltalte bor.**
- **Dato og postnummer for ugjerningen.**
- **Domfellelse (skyldig/ikke skyldig).**
- **Lovparagraf og beskrivelse av lovbruddet.**

Vi prøver helautomatisering

Den første og mest åpenbare strategien var å utvikle et helautomatisk system, som innebar at vi fikk AI til å lese alle dommene og lage et regneark med nøkkelinformasjonen vi var ute etter. Ved hjelp av generative språkmodeller (LLM) laget vi skript som itererte gjennom hvert dokument med en instruksjon (prompt) om å hente ut de forhåndsdefinerte datapunktene.

Prosessen var teknisk krevende. Én dom kan inneholde flere tiltalte, mange tiltaleposter og ulike utfall for hver enkelt. Det var en betydelig utfordring for modellen vår var å konsekvent koble riktig person til riktig adresse, åsted og lovbrudd. Etter mye testing og justering av

prompter, klarte vi å prosessere alle dokumentene. Resultatet var et regneark med over 1000 rader siden mange dommer genererte flere linjer, for eksempel én for hver tiltalt.

Vi prøvde varianter der vi hentet ut alle feltene samtidig, men fikk bedre resultater ved å kjøre en prompt per felt, altså per dokument. Forskjellen ligger i om du ber KI hente ut alle feltene i en omgang, eller om du lager en promp som ber KI om bare å finne for eksempel «navn på tiltalte» og en annen som henter ut «dato for ugjerningen».

Vi var bare interessert i hendelser barna var dømt for, så selv om vi ikke trengte å hente ut et felt for om de ble funnet skyldig eller ei, så var dette et nyttig grep for å styre språkmodellen som ellers var tilbøyelig til å ta med for mye. Det hendte også at noen var tiltalt for en rekke poster og at de ble frikjent for noe og domfelt for andre forhold.

En manuell stikkprøvekontroll av det autogenererte regnearket viste at KI-en hadde gjort en imponerende jobb. Mye av dataen var korrekt, men vi avdekket også en mengde feil.

Datajournalistene presenterte resultatene for resten av redaksjonen og stilte et avgjørende spørsmål: Hva er toleransen for feil i datasettet? Svaret var et ikke-diskutabelt 0 - null. All data som publiseres, og som brukes som grunnlag for konklusjoner, skal være korrekt.

Selv om vi i det lengste hadde håpet på et bedre resultat, var det ikke helt uventet. Erfaringen med KI er at det fortsatt er avhengig av betydelig menneskelig involvering og kvalitetssikring. Vi innså at en helautomatisk tilnærming hadde en fundamental brist: Hva var den reelle gevinsten med å autogenerere et datasett hvis en journalist uansett måtte inn og verifisere hver eneste celle mot den originale PDF-en etterpå fordi man ikke kunne være sikker på hva som var blitt feil? Vi måtte skifte taktikk.

Fika blir født

Ideen som oppsto hos datajournalist Alexander var enkel, men kraftfull. Hva om vi snur prosessen på hodet? I stedet for at KI gjør jobben alene og at et menneske rydder opp etterpå, hva om en journalist i stedet henter ut all data, men får superkreftene til en KI-assistent?

Slik ble verktøyet FIKA lansert. Navnet er en fortkortelse for verifikasjon og ble laget i tett samspill mellom utviklere og journalister.

Fika ble utviklet som en web-applikasjon ved hjelp av FastAPI (et Python-rammeverk) i backend og en enkel og responsiv frontend bygget med HTMX. Dette teknologivalget tillot rask prototyping og smidig utvikling. I hjertet av verktøyet lå en integrasjon med språkmodellen API proxi (LiteLLM) hos TV 2. Det lot oss teste alle de store API-modellene uten å programmere om. Fra start var tanken at dette måtte gjøres på en sikker måte, siden vi ønsket å behandle dokumentene som sensitive. Selv om det i appen er web-teknologi, ble det satt opp som en docker container som bare ble kjørt lokalt. Ideelt skulle språkmodellene også vært kjørt lokalt, men vi trengte kraften til ChatGPT, Gemini eller Claude. Det finnes mindre kraftige språkmodeller som kan kjøres på en laptop, men det ga ikke et godt nok resultat.

Iterasjoner: Jakten på den beste modellen og prompten

Utviklingen var en iterativ prosess. Vi testet flere modeller og fant at Gemini-1.5-flash ga den beste kombinasjonen av rask, stabil og nøyaktige resultater for vår primære uthentingsoppgave, som altså var å hente ut konkret informasjon fra hver eneste dom. For en senere, mer spesialisert oppgave knyttet til volds- og ranssaker, viste det seg imidlertid at Gemini-2.0-flash-001 var bedre egnet til å fange opp alle relevante hendelser.

Vi oppdaget og håndterte en rekke utfordringer underveis:

- **Aldersberegning:** Vi bygget inn en automatisk funksjon for å beregne nøyaktig alder på tidspunktet for hendelsen, basert på fødselsdato og hendelsesdato.
- **Paragraf-prioritering:** Vi måtte definere regler for hvilke lovbrudd som skulle registreres dersom det var flere i samme sak, ofte det med høyest strafferamme.
- **Adressehåndtering:** Adresser i dommene var ofte ufullstendige og manglet postnummer. Dette løste vi med en egen funksjon for oppslag og berikelse. Ved å integrere api fra geonorge, posten og google maps, kunne vi tilby bruker en rask måte å håndtere adresser og postnummer der dette ikke var oppgitt i dommen.

For å sikre strukturert og forutsigbar data, instruerte vi språkmodellen til å alltid svare i et strengt definert JSON-format ved hjelp av «schema»-funksjonalitet. Dette var avgjørende for å få en stabil dataflyt fra den ustrukturerte teksten og inn i verktøyets skjema. Uten bruk av et API som garanterte JSON-format, ville det kunnet skje språkmodellen feilet. En skrivefeil i et strengt format kan fort gjøre formatet ugyldig og føre til at vi ikke fikk hentet ut informasjonen linje for linje.

En god prompt handler ikke bare om å stille et spørsmål, men å gi klare instrukser, eksempler og et definert format for svaret. Mange iterasjoner var nødvendig for å få prompten til å fungere bra, og den måtte tilpasses både modellen, schema og bruken.

Funksjoner i Fika

Fika-verktøyet ble utstyrt med flere kjernefunksjoner for å maksimere effektiviteten:

- **Automatisk forhåndsutfylling:** Når en journalist åpner en dom, leser KI-en dokumentet og fyller ut skjemaet med sitt beste forslag til hvilken informasjon vi var ute etter å hente ut fra dokumentet.
- **Kilde-navigering:** Ved siden av hvert datafelt vises et utdrag fra en tekst som språkmodellen tror vi er ute etter. Et klikk på teksten tar brukeren direkte til det relevante avsnittet i dommen, noe som gjør verifisering til en rask operasjon.
- **Direkte redigering:** Dersom journalisten oppdager feil etter å ha ettergått KI sine antakelser, kan en enkelt korrigere og rette opp eventuelle feil direkte i skjemaet.
- **Integrert dataforedling:** For adresser uten postnummer, henter verktøyet ut adressen og bruker et eksternt API (geonorge.no fra Kartverket) til å slå opp og foreslå riktig postnummer, som brukeren kan bekrefte med ett klikk.
- **Rad- og dokumenthåndtering:** Brukeren kan legge til nye rader (hvis KI-en har oversett en hendelse), slette irrelevante rader (f.eks. poster som ikke er relevante for saken) eller svarteliste hele dokumentet, for eksempel dersom vi var i ferd med å registrere samme dom to ganger.

Arbeidsflyten for en journalist i Fika er designet for å være så effektiv som mulig:

1. **Åpne dokument:** Journalisten velger den neste ubehandlede dommen fra listen.
2. **KI-analyse:** Dokumentet vises på skjermen, og i løpet av få sekunder fyller KI-en inn datafeltene den har funnet.
3. **Verifisering og korrigering:** Journalisten går gjennom felt for felt. Ved å se på kildeutdraget og klikke seg inn i dokumentet ved behov, bekreftes eller korrigeres dataen. En kan raskt hoppe rett til tiltale grunnlag eller domslutning.
4. **Foredling:** Manglende postnumre blir slått opp og lagt til, presentert i en tabell som kan endres direkte.
5. **Lagre:** Når alle data for dokumentet er bekreftet, lagres det. Dataen legges til i en sentral CSV-fil, klar for neste steg.

Prosessen reduserte tidsbruken per dokument drastisk sammenlignet med ren manuell dataregistrering.

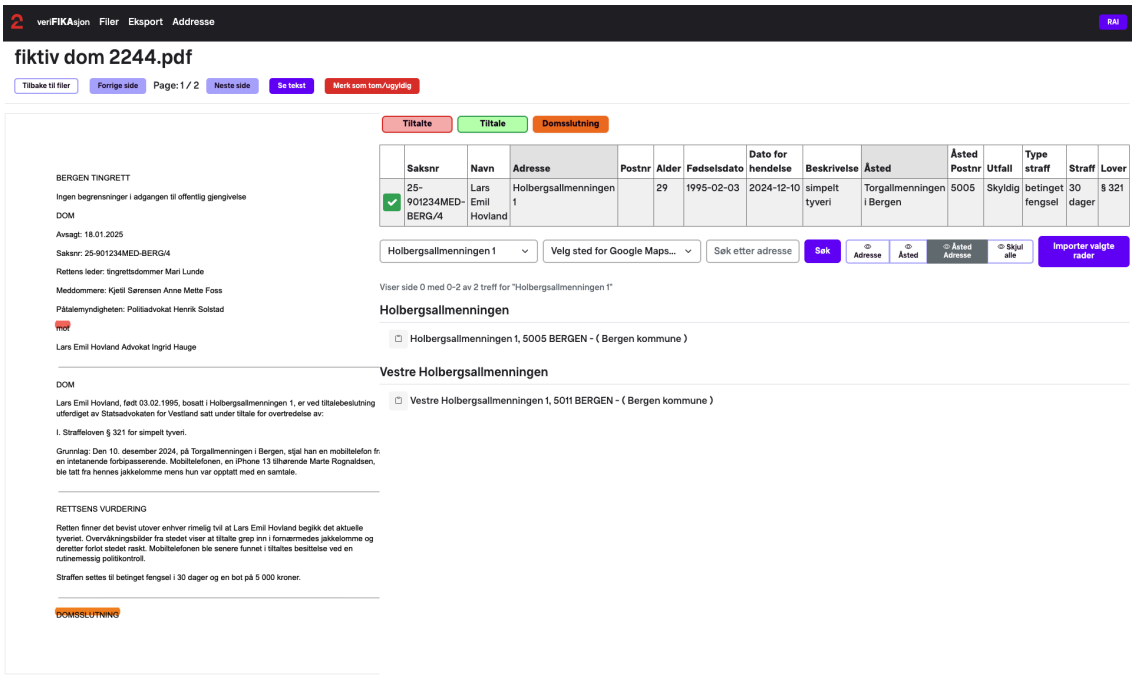

Fikas funksjoner. Tabellen til høyre viser hva Fika har tatt ut av dommen til venstre. Dette eksemplet er fiktivt.

Ut av Fika-prosessen kom et rent, strukturert og fullstendig journalist-verifisert datasett. Dette datasettet, kalt «Fika Alle Dommer», inneholdt informasjonen vi tidlig definerte at vi ønsket oss. Dette ble råmateriale for det videre arbeidet i prosjektet.

Uten Fika ville vi vært nødt til å gjøre hele jobben manuelt. Da hadde vi ikke hatt ressurser til å gå så grundig til verks. Det er vanskelig å anslå, men at Fika har spart oss for flere måneder med arbeid, kan vi trygt fastslå.

Foredling med eksterne kilder

Det verifiserte rådatasettet var verdifullt, men ble enda kraftigere da vi koblet det med eksterne datakilder. Hovedsakelig brukte vi geografisk data fra Posten og Kartverket. Dette lot oss:

- Koble alle postnumre (både bosted og åsted) til riktig bydel i Oslo.
- Hente ut geografiske koordinater (bredde- og lengdegrader) for hvert postnummer, noe som var essensielt for kartvisualisering. Det gjorde mulig å si «innenfor disse to kilometerne har X antall barn vokst opp og begått alvorlig kriminalitet i løpet av X antall år».

Denne geografiske foredlingen gjorde det mulig å aggregere data på bydelsnivå og plassere hendelser nøyaktig på et kart. Dette skulle senere gi oss en oversikt som aldri tidligere var blitt laget.

Observasjoner: Fra rådata til innsikt

Med et strukturert og geografisk anriket datasett, kunne den utforskende analysefasen begynne. Vi utviklet mange 15-20 spesialiserte skript, for å aggregere og analysere dataen på ulike måter, som blant annet ga oss:

- **Geografisk analyse:** Telling av antall dømte personer og antall åsteder og bosteder per postnummer og bydel.
- **Demografisk analyse:** Fordeling av de dømte på alder og fødselsår for å se om enkelte årskull pekte seg ut.
- **Kriminalitetstrender:** Analyse av spesifikke typer kriminalitet over tid og på tvers av årskull og bydeler.
- **Identifisering av «hotspots»:** Analyse for å finne klynger av kriminelle hendelser og stedet kriminelle bor, for eksempel ved å se på alle postnumre innenfor et lite geografisk område. Dette er data som ikke har fantes offentlig tilgjengelig noe sted.

Kartene: Visualisering av funnene

Et sentralt mål var å visualisere funnene geografisk for å gjøre mønstrene umiddelbart forståelige. Dataene fra Fika og de påfølgende analysene ble omgjort til GeoJSON-filer, et standardformat for kartdata.

Vi produserte en rekke interaktive kart, blant annet:

- **Bosted til dømte ungdommer fordelt på bydel.**
- **Åstedet for vold, fordelt på postnummer.**
- **Tematiske kart for volds- og ranshendelser.**

Visualisering av data ga ny innsikt som regnearket ikke alltid klarte å gi oss, blant annet omfanget av voldskriminalitet i et bestemt område av byen.

For visualiseringer som krevde mer skreddersøm enn standardverktøy som Datawrapper kunne tilby, satt vi sammen egne, interaktive kartløsninger. Disse visualiseringene var ikke bare illustrasjoner, men analytiske verktøy i seg selv, som gjorde det mulig å utforske de geografiske mønstrene på en intuitiv måte.

Underveis i arbeidet var det flere postnumre vi merket oss, særlig på Mortensrud sør i Oslo. 16 dømte gutter i omtrent lik alder hadde bodd på nøyaktig samme postnummer da de ble dømt, og vi så raskt at enda flere hadde vokst opp på adresser i tilstøtende postnumre. Ved

å samle postnumre innenfor en radius på to kilometer fra Mortensrud sentrum, kom vi frem til at 63 dømte barn hadde bodd i dette området i perioden 2018 til 2024.

Tilsvarende tall for Furuset, et større område nordøst i Oslo, var 71 domfelte barn i samme tidsperiode.

Før sommeren satt vi med store mengder bearbeidet informasjon, og vi måtte beslutte hva som skulle prioriteres. Et sentralt spørsmål var om det var mulig å koble sammen barna på listen over de 20 mest kriminelle barna med de store dataene som viste hvilke områder der flest barn hadde vokst opp til å bli kriminelle.

Vi kjente til at gutten som sto på tredjeplass på listen over Oslos 20 mest kriminelle barn bodde på et Mortensrud-postnummer. Han satt også på tiltalebenken i en sak som gjaldt knivstikking på Oslo S samtidig som vårt arbeid pågikk. Vi møtte opp på rettssakens første dag og fant raskt ut at seks av syv tiltalte gutter hadde vokst opp nettopp på Mortensrud. Vi opprettet kontakt med flere av dem og intervjuet Oslos tredje mest kriminelle gutt. I tillegg fikk vi kontakt med moren hans, som også ville la seg anonymt intervjue. Det resulterte i dokumentaren «Pistol i frokostblandingen» på TV 2 Play, som handlet om gutten, men også utfordringene på Mortensrud.

Sosiale medier: En sjakkspiller dukker opp

Vi lette aktivt etter andre historier i materialet vårt. Allerede på et tidlig stadium av prosjektet gjorde vi et arbeid med å undersøke sosiale medier-profilene til de barna på topp 20-listen som vi kjente identiteten til. Vi brukte blant annet verktøyet osint.industries, som gir muligheten til å finne digitale spor etter en person. Hvis du skriver inn e-post, mobilnummer eller brukernavn på et sosialt medium, blir dette kryssjekket på flere plattformer verden rundt. For eksempel kan du dukke opp i tjenesten Truecaller om noen andre har lagret nummeret ditt der. Du trenger altså ikke bruke alle tjenestene for å få treff. Alle treffene gir likevel et unikt innblikk i data registrert på søket. Tjenesten ga også medvind på jakt etter blant annet bilder. For eksempel hadde en brukt et bilde av seg selv på taket av Eidsberg fengsel som profilbilde på WhatsApp. En annen hadde tidligere vært sjakkspiller, og med riktig navnesøk dukket det opp taggede bilder av ham på Facebook der han poserte som en talentfull sjakkspiller for noen år tilbake.

Denne sjakkspilleren viste seg å ha en spesiell historie. Han og kameraten hans hadde i løpet av ni måneder gått fra å være ubeskrevne blad for politiet til å bli involvert i 90 straffesaker.

Det hele kulminerte da de ble siktet for drapsforsøk etter at et homofilt par ble knivstukket på Tjuvholmen i Oslo. De øvrige lovbruddene handlet i stor grad om ran og vold, og de aller fleste hendelsene var filmet av gjerningspersonene selv. Noen ble også delt på sosiale medier. Vi visste derfor at det fantes mye visuelt materiale og sendte en grundig innsynsbegjæring til politiet der vi argumenterte for viktigheten av å vise frem brutaliteten i ungdomsvolden som sto så høyt på den politiske dagsordenen. Vi forsikret politiet om at vi ikke hadde til hensikt å identifisere gjerningspersoner eller ofre. Politiadvokaten i saken vurderte det til at TV 2 hadde saklig grunn for innsyn. Videoen var av grov karakter og sterk kost for mange, ikke minst ofrene. Det er politiets oppfatning at videoene ble brukt for å

fremme kultur og voldskapital. Vi brukte lang tid på å sikre en god og ærlig dialog med ofrene og deres foresatte. Her tror vi at arbeidet med innsynet i prosjektets aller første sak, drapet på bussen i Bærum, ble viktig for at politiet valgte å dele mer informasjon med oss.

Sjakkspilleren som var blitt raner og voldskriminell valgte selv å stille opp i et intervju da vi fortalte ham at vi hadde til hensikt å fortelle historien hans. Det resulterte i en dokumentar på TV 2 Play kalt «Rått parti».

Alvorlige lovbrudd i et kart

Etter å ha brukt mye tid på enkeltpersoner og områder der mange barn vokser opp til å bli kriminelle, ville vi vise leserne og seerne hvor ungdomskriminaliteten i Oslo skjer. Med utgangspunkt i datasettene som ble generert gjennom Fika, bestemte vi oss for å visualisere de mest brutale voldshendelsene, samt ranene, som er blitt begått av barn mellom 2018 og 2024. Ettersom vi allerede hadde trukket ut de aktuelle lovparagrafene fra dommene, gikk det fort å hente ut de lovbruddene vi definerte som mest alvorlige. Vi sendte alle dommene gjennom en ny runde i Fika, med justert prompt, for å få en publiserbar beskrivelse av hendelsen uten at identifiserende informasjon ble generert.

Totalt dreide det seg om 308 utvalgte saker. I kartet vi publiserte kan man trykke seg rundt i byen og lese om hva som skjedde i hver enkelt sak. Vi kunne i samme sak også vise at det skjer desidert flest voldshendelser i bydel Gamle Oslo og i sentrum, mens det knapt blitt begått alvorlige voldsepisoder med barn som gjerningspersoner på Ullern og Nordstrand.

Hva gjelder ran er trenden annerledes, viste funnene våre. Bydel Frogner, kanskje Oslos mest fasjonable bydel, er oftest åsted for ran begått av barn. Dette mener vi ga en unik innsikt i hvor hyppig ungdomskriminalitet skjer i enkelte områder av byen, og det ga leseren mulighet til å lese om hva som faktisk hadde skjedd. Denne typen oversikter er ikke, så vidt vi er kjent med, publisert tidligere.

Fika som støtte til manuelt arbeid

Mange politikere peker på at ungdomskriminelle bør få strengere straffer. Vi ville vite hvilke straffer ungdomskriminelle faktisk får, og hvilken effekt straffen har.

I utvalget av alle dommer avsagt mot barn under 18 år, gjorde vi en selektering som innebar å plukke ut saker der gjerningspersonen ble dømt for grov kroppsskade (strl §274) eller drapsforsøk (strl §275, jmf 16). Dette er svært få. TV 2 har likevel valgt å gå dypere inn i straffehistorikken til disse fordi de har blitt dømt for vold med betydelig skadeomfang og samfunnsmessige konsekvenser, hvor ulike typer straffereaksjoner er brukt.

Kartleggingen ble gjort parallelt med at Fika ble utviklet. Det ble derfor først funnet et utvalg gjennom manuelle søk i dommene, deretter ble utvalget supplert med flere navn som vi fanget opp gjennom Fika-gjennomgangen av dommene.

Vi fant til slutt 41 enkeltpersoner som vi med sikkerhet kunne si hadde blitt dømt for svært grov vold som de begikk før de ble myndige. Vi fikk deretter innsyn i alle dommene deres, også de som er avsagt i nyere tid.

Kartleggingen viste at 46,3 prosent av ungdommene begikk nye lovbrudd etter å først ha blitt straffet for alvorlig kriminalitet. Andelen som har fått en ny voldsdom er 24 prosent, mens andelen som har begått grov vold eller drapsforsøk på nytt er 4,9 prosent. Sammenstilling av ulike data ga et innblikk i en urovekkende trend, nemlig at mange som hadde blitt dømt for svært alvorlig kriminalitet ikke sluttet etter å ha utholdt straffen sin.

Reaksjoner i samfunnsdebatten

TV 2s publiseringer har ført til bred debatt i samfunnet. Alt fra ledende influensere til Norges fremste beslutningstakere har engasjert seg.

Kun dager etter TV 2s publisering om hvor mange lovbrudd et fåtall av ungdommene står for, ble saken tema i Norges nasjonalforsamling. Landets største opposisjonsparti brukte spørretimen til å stille statsminister Jonas Gahr Støre til veggs om «Skyggebarna».

Foran stortingsvalget i 2025 valgte også Høyre spesifikt å trekke fram «Skyggebarna» da de holdt pressekonferanse om kriminalitetsbekjempelse underveis i valgkampen.

– TV 2s nyeste dokumentarserie «Skyggebarna» viser hvordan noen få ungdommer terroriserer andre barn og unge, uten at noen stopper dem, sa Høyre-nestleder Henrik Asheim.

Samtidig kom helt konkrete løfter som forplikter. Blant annet:

- Etablere en «task force» i alle politidistrikt for å stanse ransbølgen mot barn og unge
- Innføre hurtigspor i domstolene for ungdomskriminelle i hele landet innen sommeren 2026
- Mulighet til å ilegge preventive oppholdsforbud, etter modell fra Sverige
- Mulighet til å sette fotlenke på ungdommer med oppholdsforbud

Også justisministeren ble presset til å ta affære. TV 2 tok kontakt med henne 4. februar med en rekke spørsmål knyttet til ungdomskriminalitet, deriblant hvordan hun så på lovverket rundt taushetsplikten mellom ulike etater som jobber for å hjelpe ungdommer, noe politiet trekker frem som en utfordring når det gjelder bekjempelse av ungdomskriminalitet.

Et halvt år etter publisering kunne hun varsle at regjeringen vil vurdere endringer i taushetsplikten, og hun satte ned et utvalg som fikk i oppdrag å utrede hvordan det kan gjøres.

– TV 2 sitt arbeid har vist oss hvor alvorlig situasjonen er. Det er en pådriver for å se på hva vi kan gjøre for å bli enda bedre i å forebygge kriminalitet, og hindre at dette skjer, sa justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen (Ap) da tiltaket ble lansert.

Med utgangspunkt i funnene fra «Skyggebarna» ble det viet en halvtime i partilederdebatten på TV 2 i august der landets ni partiledere kom med forslag til løsninger på hvordan man skal forebygge og håndtere ungdomskriminalitet.

Vedlegg:

Hovedpubliseringer på tv2.no:
11.05.2025
Her blir tilfeldige barn angrepet av andre barn
https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/angriper_barn

18.05.2025
Dette er de 20 mest kriminelle barna i Oslo
https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/20-mest-aktive-ungdomskriminelle

15.06.2025
Gjorde sjokkfunn i guttens frokostblanding
https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/sjokkfunn-i-guttens-frokostblanding

10.08.2025
Mikael var et barn da han ble satt i fengsel
https://www.tv2.15.06.2025no/spesialer/nyheter/ungdomskriminalitet

30.08.2025
TV 2 avslører: Her blir den mest brutale ungdomsvolden begått i Oslo
https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/ungdomskriminalitet-kart

31.08.2025
En bombe gikk av i Oslo - ingen av ringte politiet
https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/bomba-i-oslo

Skyggebarna på TV 2 Play:
11.05.2025
Episode 1: N-SKYGGEBARNA-050525-THODE-PLAY-R008307 on Vimeo

15.06.2025
Episode 2 :N-SKYGGEBARNA-130625-SEJON-PLAY-R008308 on Vimeo

Andre publiseringer på tv2.no:
15.12.2024
Bussdrapet i Bærum
https://www.tv2.no/studio/bussdrapet-i-baerum

15.12.2024
– Jeg mistet sønnen min
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/jeg-mistet-sonnen-min/17276773/

16.12.2025
– Når dette skjer, har vi som samfunn feilet
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/nar-dette-skjer-har-vi-som-samfunn-feilet/17280194/

02.03.2025
Historien om Oslos mest kriminelle barn
https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/oslos-mest-kriminelle-barn

03.03.2025
Urovekkende utvikling i barnefengsler: – Blir spist levende
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/urovekkende-utvikling-i-barnefengsler-blir-spist-levende/17487998/

16.03.2025
14-åringen drepte en voksen – dette skjedde med ham etterpå
https://www.tv2.no/studio/14-aringen-drepte-en-voksen-dette-skjedde-med-han-etterpa

20.03.2025
Listhaug gikk hardt ut om drapssak: – Total ansvarsfraskrivelse
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/listhaug-gikk-hardt-ut-om-drapssak-total-ansvarsfraskrivelse/17447634/

13.05.2025
Vil stramme til overfor unge lovbrytere: – Får terrorisere folk
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/vil-stramme-til-overfor-unge-lovbrytere-far-terrorisere-folk/17674499/

14.05.2025
Støre stilt til veggs: – Det er helt rystende
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/store-stilt-til-veggs-det-er-helt-rystende/17734541/

18.05.2025:
– Det er en veldig alvorlig utvikling
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/det-er-en-veldig-alvorlig-utvikling/17737453/

19.05.2025:
Tidligere gjengleder om TV 2-avsløringer: – Grusomt å se på
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/tidligere-gjengleder-om-tv-2-avsloringer-grusomt-a-se-pa/17730796/

25.05.2025:
Varsler taushetsplikt-endring i kampen mot ungdomskriminalitet
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/varsler-taushetsplikt-endring-i-kampen-mot-ungdomskriminalitet/17743599/

15.06.2025
Reagerer på TV 2-avsløring: – Rystende og nedslående
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/reagerer-pa-tv-2-avsloring-rystende-og-nedslaende/17828304/

18.06.2025
Reagerer på TV 2-avsløring: – Gjør innmari vondt
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/reagerer-pa-tv-2-avsloring-gjor-innmari-vondt/17830587/

26.06.2025
Justisministeren: – Dette har vist oss hvor alvorlig situasjonen er
https://www.tv2.no/nyheter/justisministeren-dette-har-vist-oss-hvor-alvorlig-situasjonen-er/17858412/

27.06.2025
«Høyre lover 1000 flere politifolk»
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/hoyre-lover-1000-flere-politifolk/17857476/

11.08.2025
«To av ti domfelte barn er ikke norske statsborgere»
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/to-av-ti-domfelte-barn-er-ikke-norske-statsborgere/17975722/

13.08.2025
«Ekspert: Derfor funker det ikke å låse barn inne»
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/ekspert-derfor-funker-det-ikke-a-lase-barn-inne/17815772/

15.08.2025
«Han møter barna i fengsel: – Her kan de ikke slå seg ut»
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/han-moter-barna-i-fengsel-her-kan-de-ikke-sla-seg-ut/17867379/